

End of life and palliative care

တြက်ကဟုကယဉ်အမ႗မုဉ်ထီဉ်သးလ ဘူးတ့ဉ်မးလၫကသံဒီးတ႑်သံတ႑်ပု႑်အဂီ႑

Palliative care helps improve the quality of life for someone living with a life limiting illness.

Illness may limit what a patient can do, but there are many ways we can help.

Victoria offers a range of services, from inpatient to homeland community-based care.

"Australia has one of the best developed and advanced palliative care services in the world for community hospital and inpatient palliative care services. But increasingly people are focusing on management of illness as it progresses, chronic disease, non-malignant disease, diseases that need supporting, not only in the hospital sector, but also in the community sector."

"You couldn't wish for better services from anywhere, and the doctors and the nurses at the hospital have been exceptional."

"Services such as Eastern Palliative Care focus on people staying at home as long as possible. It's our job to provide comprehensive suite of palliative care services to people that have specialist palliative care needs."

Palliative care services include at home care, specialist inpatient palliative care, counselling, equipment and aids, volunteer support and hospital care.

"The fact is that people who have their symptoms well managed by a specialist palliative care team in the community do live longer than those who don't have that same kind of care and that's been proven in research."

As well as support from health professionals, for many, the primary carer is

တါကဟုကယဉ်အမၤမုဉ်ထီဉ်သႏနှဉ်မၤဂ္ၤထီဉ်စၢၤက်ၫ်စီပ တီၫ်ထီဉ်ဘးတါ်အိဉ်မူလၢၦၤလၫဘဉ်အိဉ်ဒီးတါဆူးတါ်ဆါ လာကသံတ္ဉ်မးနှဉ်လီၤ.

ဘဉ်သှဉ်သှဉ်တၫ်ဆူးတၫ်ဆါကတြီဃးတၫလၢၦၤဆါတဂၤ မၩဝဲသ့တဖဉ်, ဘဉ်ဆဉ်ကျဲအိဉ်ဝဲအါမးလၫပမၩစၫၤသ့နှဉ်

ဝံးထိရံုးယါဟ္ဉ်လီးတြ်ဟ္ဉ်မွ်းယူးတဘျူးမ်း, စူးထီဉ်လျ ပူးဆါဒီးတူးချ်လ်ာ်လာဟံဉ်ဃီဒီးပူးတဝာဂ်ာခြီဉ်ထံးတာ်က ဟုကယဉ်နှဉ်လီး

အီးစထြလယာၤအိုခ်ဒီးတဂ်ကဟုကယခ်အမၤမုခ်ထီခုသးတင်္ဂ မၤနုဂ်ခဲးလာအဂုၤထိခ်ပသီထီခ်ဒီးအပတိဂ်ထီကတာခု်လာဟီခ် ခိုခ်ချာလာပှၤတဝေးတင်္ဂဆါဟံခ်ပူၤဒီးတင်္ဂကဟုကယခ်အမၤ မုခ်ထီခုံသးတဂ်မၤနုဂ်ခဲးတဖခ်လာပှၤဆါလာတင်္ဂဆါဟံခ်ပူၤ အင်္ဂါလီၤ. ဘဉ်ဆခ်ဒီးပှၤကညီတဖဉ်ကနဉ်ဃုခ်တဂ်အါဒိုခ် ထီခ်ထဲလာ တဂ်ပာဆှာရဲခ်ကျဲၤနုဂ်တဂ်ဆူးတဂ်ဆါဒ်အ တဂ်ဂုၤ ထီခ်ပသီထီခုံဝဲ, တဂ်ဆါအယံခ်ထာ၊, တဂ်ဆူးတဂ်ဆါလာသံ တသ္ဘာခု, တဂ်ဆူးတဂ်ဆါလာလိန်ဘခ်တဂ်တိစာၤမၤစာၤ တဖဉ်အသိး, တမ့ဂ်ထဲဒဉ်လာတဂ်ဆါဟံခ်အသနာခု်ဘာခု, မှ မှဂ်ဃုခ်ဒီးပုၤတဝာအသနာခုနှခ်လီၤ.

နဆာနှါဘဉ်တာ်မႊနှါခဲးလာအဂ္ဂ ဒီဉ်ထီဉ်အဂ်ီဂတသ္နီးတ ပူးဘဉ်, ဒီးကသံဉ်သရဉ်ဒီးနားစ်ကသံဉ်သရဉ်လာတာ်ဆါ ဟံဉ်တဖဉ်နှဉ်မှ ်ပွာလာဂုင်္လီးဆီဒဉ်တာနှဉ်လီး. တာမြာနှါခဲးခ်သီးဒီးမု်ထီဉ်တာ်ကဟုကယဉ်အမာမုခ်ထီဉ် သးနှဉ်ပညိဉ်ဝဲပွာလာအိုင်္ဂလာဟုဉ်ယံခ်ထာထာတသဲ့ ဖဲအသဲ့တဖဉ်နှဉ်လီး. တာနှဉ်မှ ်ပတာမေးလာကဒူးအိုခ်ထီဉ် ဒားတဖိုဉ်လာပခ်ဃုခ် တာကြီးမံးခဲး လာတာမာနှာ်ခဲးလာ တာကဟုကယခ်အမာမုခ်ထီဉ်သးတရာလိုင်္ဂလီးဆီ ဆီတဖဉ်နှဉ်လီး.

တင်္ဂကဟုကယဉ်အမ႗မုဉ်ထီဉ်သးတင်္ဂမ႗နှင်္ဂခဲးတဖဉ်ပဉ်ဃုဉ် ဒီးတင်္ဂကဟုကယဉ်လာဟံဉ်ဃီ, ပှၩစဲဉ်နီးတင်္ဂကဟုကယဉ်အ မ႗မုဉ်ထီဉ်သးလာပှုသေါလာတင်္ဂဆါဟံဉ်ပူး, တင်္ဂဟုဉ်ကူဉ် တဲသက်ိးတင်္ဂ, တင်္ဂအပီးအလီဒီးတင်္ဂမ႗စာၩ႗တဖဉ်, ပု႗လၢ အဟုဉ်လီ႗အသးတင်္ဂတိစာၩမ႗စာၩဒီးတင်္ဂဆါဟံဉ်တင်္ဂကဟု ကယဉ်တဖဉ်နှဉ်လီး.

တါဂုါလာအမှါအတီမှါဝဲဒဉ်ပှငလာအိဉ်ဒီးတါဆါပနီဉ်တဖဉ် နှဉ် တါရဲဉ်ကျဲငန္ဒါအီငဂုင္ဂလာပှငစဲဉ်နီငတာ် ကဟုကယင်္ဂအမင်္ပုသီဉ်သးအကရုါလာပှငတဝာပူငတဖဉ် အိဉ်မူဘဉ်ယံဝ်ဒိဉ်နှဉ်ဒီးပှငလာတအိဉ်ဒီးတါကဟုကယင်္ဂတ မံငယီအသိးဘဉ်ဒီးတါနှဉ်တါနဲဉ်ဖျါထီဉ်အီငအမှါအတီခီဖျိ တာ်ဃုသ္ဉ်ညါမင်္ငလိကျ်နှဉ်လီငံ

ဒ်တ္ဂ်ာတိစ္စ္တားမွာစ္စ္ကားလာလာဆူဉ်ချက္ဂ်ာစီပွဲ ႏပွာမွာတ္ဂ်ာဖိတဖဉ် အသီးနှဉ်, လာပွာအါဂုဒ္ဓာဂ်ီ၊, ပွာလာအကဟုကယဉ်တာ် နီဂ်ီနီဂ်န္နာ်မ္ဂ်ာအတံာ်ဖိဃီဖိတဂုဒ္နန်ာလီး.

betterhealth.vic.gov.au

a family member.

"And when Dad got sick I'd noticed quite a while beforehand that his health was not quite right. And that's how I've sort of became Dad's carer."

A range of aids is available to help with moving around and other activities of daily living.

"He's got mobility aids to help him and before I just tried to help him the best I can. And now he's got his new scooter, that's made things a lot easier for him and me, I suppose."

"If you're going up a hill it's got a little button on it to give you a bit more power into the back end of the motor, so that's been very good."

"For carers, I think at some point, as a carer you do need some sort of respite for people you're helping out."

Talk with your palliative care service about support and respite care options.

Palliative care can be involved early in the illness, and at the same time as treatment, such as chemotherapy.

Increasingly, advance care plans are used, where the patient makes it clear in writing the way they want to be treated.

"I think it's really important that families talk to each other about what their wishes are at the end of life, so if we don't know where someone wants to die or where they want their care to be delivered or who they want involved, there's a lot of guessing that goes on for families and that adds to the stress.

So having those open discussions which can often lead to the development of an advance care plan for people, are really useful discussions to have."

ဒီးဖဲပါဆီးကဲ့အခါနှဉ်ယပၥ်သူဉ်ပဝ်သးဖဲဒဉ်တချူးဒုံးဘဉ်လ အဆီးကဲ့နှဉ်အတါအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချနှဉ်တဘဉ်လိဉ်ကဲဉ်ဆီးဘဉ် နှဉ်လီ I. လာတါ နှဉ်အဃိယဃုထံဉ်နှါလာပါအိဉ်ဒီးခဲစာဉ် တါဆါနှဉ်လီ I.

တာ်မ႗ၜၫ႗တဖဉ်အိဉ်တဘျူးမံ႗လၫတာ်မ႗ၜၫ႗လၫတာ်ဟး ထီဉ်ဟးလီ႗ဒီးတာ်ဟူးတာ်ဂဲ႗လၫတနံ႗ဘဉ်တနံ႗တာ်အိဉ်မူ အင်္ဂ်ါနှဉ်လီ႗ႉ

အဝဲနှာ်ဘဉ်တာ်ဟးထီဉ်ဟးလီ႗အတာ်မ႗ၜာ႗လာကမၩၜၣ႗ အီ႗အဂ်ီာဒီးတချူးခ်ဘဉ်နှဉ်ယကျဲးစားမ႗ၜာ႗အီ႗အဂ္႗က တာၢ်ခ်ယမ႗သဲ့အသီးနှဉ်လီ႗ႉဒီးခဲအံ႗အဝဲနှာ်ဘဉ်စကူးထာဉ် အသီတခ်ိဉ်, လာယဆိကမိဉ်လာအဒူးညီဒိဉ်ထီဉ်နှာ်တာ်ဖးဒိဉ် လာအဝဲဒီးယ႗အင်္ဂါနှဉ်လီ႗ႉ

နမ္ှာ်လဲ zထိဉ်ဆူတာ်လုၢိဖီခိဉ်နှဉ်, တာနှဉ်အိဉ်ဒီးအနီာ်ဘံး ဆံးဆံးဖိလာအလိ zလာတာ်ဟုဉ်အါထီဉ်န z က်ာ်သဟီဉ်ဆူစဲး အလီာခံတကပ z, လာတာ်နှာ်အယိတာ်နှာ်ဂု z ဒိဉ်မးလီ z.

လၢၦၩကဟုကယၥ်ကွဉ်ထွဲတဉ်အဂ်ိဳာ, ယဆိကမိဉ်တဉ်ဂ့ဂ်တ နီးနှဉ်,ဒ်ၦးကဟုကယၥ်ကွဉ်ထွဲတဉ်တဂၤအသိးနှဉ်နလိဉ်ဘဉ် တဉ် အိဉ်ဘုံးတစိဉ်တလိဉ်လၫၦၩလၫနမၩစၫၩအီးတဖဉ်အ ဂ်ိုလီး

ကတို့ တင်္ဂြီးတင်္ဂကဟုကယဉ်အမ်ိဳးမှခ်ထီဉ်သးအတင်္ဂမ်ိဳးနှင့် ခဲးဘဉ်ဃးဒီးတင်္ဂတိစ်ၫ႗မ႗စ႑ာဒီးတင်္ဂအိုဉ်ဘုံးတစိ်ုတ လိုင်္ဂ တင်္ဂကဟုကယဉ်တင်္ဂဃုထချွဲးယဉ်အင်္ဂိန္နာ်တက္ခင်္ဂ

တါကဟုကယဉ်မ႗မုဉ်ထီဉ်သးပဉ်ဃုဉ်ဝဲလၫတါဆူးတါဆါဒီး တဘျီဃီဒ်တါကူစါယါဘျါအသိးသ္ဝဲဒဉ်,ဒ်သိးဒီးကံဉ်မိဉ်သရ ဖံဉ်တါယါဘျါတါနှဉ်လီ႗ႉ

အပတီ်ဂီထီတဂ်ကဟုကယဉ်တဂ်ရဲဉ်တဂ်ကျဲzတဖဉ်တဂ်သူအါ ထီဉ်အီးက္စင်္ဂက္စင်္ဂ, ဖဲမှာဆါကွဲးဖျါထီဉ်တဂ်ရှဲရှဲပျီပျီလာအဝဲ သူဉ်အဲဉ်ဒီးတဂ်ကူစါယါဘျါအီးလာကျဲဒ်လဲဉ်အခါနှဉ်လီး

ယဆိကမိဉ်တၫနဉ်အရခိုဉ်နီၫနီ႞လၫဒူဉ်ဖိထၢဖိတဖဉ်ကက တိ႗သက်းတ႞တဂ႗ဒီးတဂ႗ဘဉ်ဃးဒီးတ႞လၢအဝဲသၟဉ်ဆၢ ဒီးနှ႞ဘဉ်ဝဲတဖဉ်ဖဲသးသမူကတၫဉ်ကွံ၁်ဝဲဒဉ်, လၫတ႞နှ႞အ ဃိ, နမ့်႞တသၟဉ်ညါၦ႗တဂ႗ဂ႗ဆဲဉ်ဒီးသံဖဲလဲဉ်, မ့တမ့်႞အ ဝဲသ့ဉ်အဲဉ်ဒီးတ႞ကဟုကယဉ်တ႞ကဟ့ဉ်လီ႗အီ႗ဖဲလဲဉ်, မ့ တမ့်႞အဝဲသ့ဉ်အဲဉ်ဒီးလၢမတ႗ကပဉ်ဃု၁်ပဉ်ဂီ႗လဲဉ်, တ႞ ဆိကမိဉ်တယဉ်ကအိဉ်ထီဉ်အါမးလၢခူဉ်ဖိထၢဖိတဖဉ်အင်္ဂိၢ ဒီးတ႞နှဉ်ဒုးအါထီဉ်သးအတ႞ဆီဉ်သနံးနှဉ်လီ႗ လၫတ႞နှ႞အဃိ, တ႞အိဉ်ဒီးတ႞တ႑ာပိဉ်သကိုးဖိုဖြိုဖျိုဖျိ ဒ်သီးအံ႗နှဉ်ညီနု႞ဆှၫၦ႗ဆူတ႞မ႗ဂၟ႗ထီဉ်နှ႞အပတီ႞ထီ တ႞ကဟုကယဉ်တရဲဉ်တ႞ကျဲ႗တဖဉ်လ႑ၦ႗ကညီအင်္ဂိၢနှဉ်, မ့ၫတ်ကြာဉ်ပီဥ်တ႑ာပိုလ႑အကဲဘျူးနီ႞နီ႞လ႑ကဘဉ်အိဉ် ထီဉ်ဝဲနှဉ်လီ႗.

betterhealth.vic.gov.au

Palliative care services are free or subsidised through Medicare.

However, there may be costs involved for some specialist equipment, medications, and treatments.

If you do choose private palliative care services, you will need to pay.

It's best to ask about costs before you make a decision.

Victoria offers home-based and specialist inpatient care where clients receive medical, nursing, social, and emotional support.

"My best advice is to engage early, advocate, push to your healthcare professionals to engage palliative care. We need to be part of the team early rather than late." To find out more, make sure you log on to betterhealth.vic.gov.au/palliative.

တါကဟုကယၥ်အမzမု၁်ထီဉ်သးတၫ်မzန္ၫခဲးတဖဉ်နှဉ်တၫ် ဟုဉ်ကလီအီzမှတမှါတါဟုဉ်မzစၫzပှဲzနုၫအီzလၢမဲဒံဉ် ခဲရ်နှဉ်လီz.

နှင်သက္, တၢ်လၫ၁်ဘူဉ်လၫ၁်စ္ zကအိဉ်ဝဲသ့ဉ်သှဉ်လၢတၢ် ပီးတၢ်လီလီ zလီ zဆီဆီတနီ z, ကသံဉ်ကသီတနီ z, ဒီးတၢ် ကူစါယါဘျါတနီ zနှဉ်လီ z.

နမ့်္ဂတဃုထၢ နီ်္ဂကစ်္ဂတ်ၢမၩကိည်္ဂလီၩက္ၩအတ္ဂ်အံုးထွဲ ကျွ်ထွဲတြဲမေန့် ခဲးဘဉ်ဒီး, နကဘဉ်ဟ္ဉ်တ္ဂ်အဘူးအလဲ နှဉ်လီး

တချူးလၫနမၤတၢ်ဆၫတ်ာ်အခါနှဉ် မ္^{င်္}ာအဂ္ၤကတၢၵ်လၢ နကသံကွာ်ဘဉ်ဃးတၢ်လာာ်ဘူဉ်လာာ်စ္ဥနှဉ်လီz

ဝံးထိရံ ငယါ ဟုဉ်လီ ေတြလဲ ေဆူဟံဉ် ဒီးပှ ေဆါကူစါသး လာဟံဉ်တြံအံးထွဲကွြက္ခဲထွဲမှ ငစ္စ်ဥ်နီ ေဖဲ့မှ ေဆါ ဒီးနှာ်ဘဉ်က သံဉ်ကသီ, နားစ်, မှ ငဂ္ဂ်ီဝီ,ဒီးသးအတြ်ကု်ဘဉ်တြ်ဆီဉ် ထွဲမငစ္ ေအလိုန္နာ်လီ င.

ယတ်ကြဉ်ကျဉ်အဂ္ဂၤကတာဂ်နှဉ်မှဂဲလ်ပိုပိုမ်းသက်းဆိ, ကတ်ငခဲးနှင်္ဂတင်္ဂ, ဆှာအီးဆူ ဆူဉ်ချပှာကျွင်္ဂတွဲတင်္ဂဖိအိဉ်ဒီး ကံဂ်စီအအိဉ်ဒ်သီးကဟ်ဖိုဉ်မာသက်းတင်္ဂဖဲတင်္ဂမာကညာဂ်လီး ကုံးအတင်္ဂကျွင်္လွဲအင်္ဂိုလီးဂုံးလပ်ပကဘဉ်မားတည်တွဲလိပ်ပ သူ့အတင်္ဂကျွင်္လာအဆိုအချလာတင်္ဂဆာကတိုင်္ဂစဲခဲ့အလိဂ်နှဉ် လီးလိုသို့နေကသူဉ်ညါအါထီဉ်အင်္ဂိုမာလီးတိင်္ဂလာနနာ် လီးကျွင်္ဂဖဲ betterhealth.vic.gov.au/palliative တက္ကုိ